

Flevoland

Zienswijze GGD Flevoland over het advies Hybride Toegang Beschermd wonen Flevoland.

22 november 2023

GGD Flevoland voert sinds 2015 het toegangsadvies uit voor beschermd wonen in Flevoland en is vanaf september 2021 in gesprek met de gemeente over de voorgenomen aanpassing van het toegangsproces.

GGD Flevoland onderschrijft het voorliggende advies niet. Naar ons oordeel draagt het voorstel onvoldoende bij aan de doelen die gemeenten en GGD gesteld hebben aan de vernieuwing en houdt het te grote risico's in voor de toegankelijkheid en rechtmatigheid van de toegang tot beschermd wonen. De GGD heeft geen bezwaar tegen de wens van om het toegangsadvies integraler te maken of tegen het overdragen van het huidige toegangsproces naar de gemeente Almere, we zien vooral tekortkomingen in de manier waarop dit nu wordt voorgesteld.

Als meest prominente aanleiding voor deze ingrijpende aanpassing wordt in het voorstel de doordecentralisering en ambulantisering van beschermd wonen benoemd. De aanname is dat een toegangsadvies met meer aandacht voor lokaal ambulant aanbod zal leiden tot minder aanspraak op beschermd wonen en zelfstandiger wonende mensen. Die aanname klopt op verschillende onderdelen niet:

- De belangrijkste belemmering voor verwijzing vanuit het lokale loket naar ambulant aanbod is het gebrek aan passend ambulant aanbod, niet een ten onrechte verondersteld gebrek aan verwijzing vanuit GGD Flevoland naar dat aanbod. De voorgestelde aanpak kan juist een risico inhouden op een hogere aanspraak op beschermd wonen vanuit de lokale WMO, waar dit nu nog slechts een kwart van de aanvragen betreft. De drempel om vanuit de wijk- en gebiedsteams beschermd wonen aan te vragen wordt lager, maar het lokale tekort aan passende ambulante alternatieven vooralsnog niet.
- Het grootste deel van de instroom in beschermd wonen betreft personen die uit een intensieve behandeling en/of intramurale omgeving komen. Het gaat veelal niet om zelfstandig wonende personen die beschermd wonen zoeken, maar om mensen waarbij beschermd wonen een eerste afschalingstap is onderweg naar ambulant aanbod en zelfstandiger wonen. De aanname dat vooral meer controle op de instroom vanuit lichtere voorzieningen naar beschermd wonen bij zal dragen aan meer zelfstandig wonen klopt daarom niet.

Door gemeente en GGD is in het voortraject gemeenschappelijk als doel gesteld om het toegangsproces niet meer centraal te richten op de wettelijke toets of iemand voldoet aan de eisen voor beschermd wonen, zoals op dit moment de inhoud van de opdracht van de gemeenten in de basis is geformuleerd. De wens is om een integraal advies te kunnen geven over de beste combinatie van zorg en woonondersteuning. Zonder onderbouwing wordt ervan uit gegaan dat een team van WMO-medewerkers beter in staat zou zijn om een dergelijk integraal advies te geven. Daarbij wordt eraan voorbijgegaan dat, voor het merendeel van de betrokken Flevolandse, het noodzakelijk is te adviseren over werkgebieden die buiten de scope van de WMO wijkteams vallen. Naar onze mening zou een aanpassing van de opdracht aan de GGD voldoende mogelijkheden bieden om aan deze doelstelling te voldoen.

Behalve dat het huidige voorstel naar onze mening niet bij zal dragen aan de gestelde doelen zijn er ook verschillende risico's aan de geplande veranderingen:

- Er wordt onvoldoende geanticipeerd op de gevolgen van deze verandering voor de rechten van de betrokken burgers en de bijbehorende juridische risico's voor de gemeenten. Dit proces was oorspronkelijk bij de GGD als onafhankelijke partij ondergebracht om te borgen dat de individuele adviezen niet onrechtmatig beïnvloed zouden worden door financiële en beleidsmatige overwegingen. Nu zal die borging gaan bestaan uit de onderlinge controle van collega's op elkaar. Dit in een situatie waar de druk op het toegangsproces hoog is vanwege wachtlijsten, gebrek aan passend aanbod en om-, op- en afbouwdoelstellingen.

Flevoland

- De opgebouwde expertise van de GGD zal volledig verdwijnen, voor het huidige personeel is geen rol weggelegd in de plannen. In het voorliggend advies wordt aangenomen dat voldoende expertise bij de huidige WMO-medewerkers aanwezig is, of op korte termijn trainbaar. De toevoeging van een gedragskundige en/of psychiater aan het multidisciplinair overleg is ontoereikend. Kennis van en ervaring met de zwaardere doelgroepen en het bijbehorende zorgaanbod is juist nodig in de adviesgesprekken met de mensen zelf en in de analyse van de aangeleverde informatie. Het is de vraag of straks afdoende kan worden ingeschat in hoeverre mensen en hun omgeving zelfstandiger vormen van wonen aankunnen.
- Door de huidige GGD-medewerkers geen rol te geven in de nieuwe opzet is de overgang naar de nieuwe situatie ernstig bemoeilijkt. Er ontstaat nu een onvoorspelbare situatie voor de bedrijfszekerheid van de huidige toegang. In de huidige arbeidsmarkt is het goed mogelijk dat de huidige medewerkers voortijdig vertrekken terwijl het ondoenlijk is voor de GGD om hen te vervangen.
- Het draagvlak voor deze verandering wordt overschat. Het voorstel schetst daar een te positief en op sommige punten onjuist beeld van. Het voorliggende advies is in deze vorm niet getoetst bij de huidige aanbieders voor beschermd wonen en meldende organisaties. Er is geen "unaniem besluit" geweest om de toegang in deze vorm bij de gemeente te plaatsen, of dat dit wenselijk zou zijn. Er is een algemeen antwoord gegeven op de vraag of de toegang ook bij de gemeente ondergebracht zou kunnen worden.

De grootste en meest acute problemen binnen Beschermd wonen zijn op dit moment de wachtlijsten en het ontbrekend aanbod voor complexe doelgroepen. Het voorliggend advies voor een nieuwe toegang gaat daar niets aan veranderen en zal het speelveld alleen maar compliceren.

Het is jammer genoeg niet gelukt om tot een gezamenlijk voorstel te komen. Het langdurige proces van de afgelopen jaren om tot een advies over de toegang te komen en de daardoor ontstane onzekerheid houdt in zichzelf ook een risico in en ook dat is onwenselijk. We zijn op een punt aangekomen waar een besluit beter is dan geen besluit. Mocht het tot een positief besluit komen over het ambtelijk advies zal de GGD dan ook uiteraard meewerken aan de realisatie daarvan. We zien het wel als onze plicht om vooraf de risico's en tekortkomingen te hebben benoemd.